

DECLAMACIÓ SOBRE LA CONVENIÈNCIA
D'UNA EDUCACIÓ LIBERAL DELS INFANTS
EN LA VIRTUT I EN LES LLETRES
TAN BON PUNT NEIXEN.¹²
EXEMPLE DE L'ARGUMENT RESUMIT,
PER D. ERASME DE ROTTERDAM

Si em vols fer cas, o, encara millor, si vols fer-ne a Crisip,¹³ el més agut dels filòsofs, procura donar de seguida al teu fill una educació en les belles lletres, mentre el seu esperit encara és lliure de neguits i de vicis, mentre té una edat tendra i manejable i mentre la seva ment és influenciable i àgil, i alhora reté fidelment el que ha copsat.¹⁴ Certament, en la vellesa, no hi ha res que recordem amb tanta precisió com allò que vam absorbir en els nostres primers anys de vida.

No et deixis influir, de debò, pels discursos de la gent que va dient a tota hora que la mainada, a aquesta edat, no té prou capacitat per a l'aprenentatge ni és prou sofrerta per aguantar l'esforç físic de l'estudi. De fet, en primer lloc, les beceroles de la instrucció depenen, sobretot, de la memòria, que, com he dit, en els infants més petits és particularment fidel.¹⁵ En segon lloc, tenint en compte que la natura ens ha fet néixer per atènyer el coneixement, no es pot considerar precipitat de satisfer aquest afany, atès que la mare natura mateixa

ens n'ha plantat la llavor. A més, hi ha una mena de coneixements, essencials també quan som grans, que, per una curiosa inclinació natural, es copen amb més rapidesa i més facilitat en la primera edat que no pas en l'edat adulta. Són coses com ara l'abecedari, la pràctica de les llengües, les faules i els relats poètics. En fi, ¿per què hem de considerar poc idònia per a les lletres una edat que ja és prou apta per aprendre els bons costums?¹⁶ I, en tot cas, ¿quina altra activitat millor poden fer unes criatures que ja saben parlar, puix que cal que en facin alguna?¹⁷ ¿Que no li és de molt més profit, a la mainada, jugar aprenent de lletra que no pas amb d'altres bagatel·les?

Potser em diràs que el que s'obté en aquests primers anys és molt poc consistent. Però ¿hem de menystenir, per insignificant, quelcom necessari a un fi de més alta volada? ¿Per què aquest desinterès per un guany, per petit que sigui, si és guany, al capdavant? D'altra banda, posant amb regularitat un granet damunt d'un altre, se'n fa una pila gens menyspreable.¹⁸ Tingues en compte, a més a més, que si de petit s'aprenen els coneixements bàsics, de jove se'n poden aprendre de més importants en els anys en què s'havien d'aprendre els bàsics.¹⁹ En darrer terme, mentre l'infant es dediqui a això, almenys es mantindrà lluny dels vicis que, com veiem en molts casos, corrompen aquesta edat. De fet, no hi ha res millor que l'estudi per tenir del tot ocupat l'esperit humà. Certament, no hem de menystenir aquest guany.